

САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

Агуулга

Агуулга.....	1
1. Аудитын гэрчилгээ.....	2
2. Аудитын тайлан.....	4
2.1. Оршил.....	4
2.2. Аудит хийх үндэслэл, зорилго, талуудын хүлээх үүрэг, хариуцлага.....	4
2.3. Аудитад мөрдсөн бодлого, журам, арга зүй, шалгуур үзүүлэлт.....	4
2.4. Байгууллагын зорилго, үйл ажиллагаа, хууль, эрх зүйн орчин.....	5
2.5. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, санхүүгийн үйл ажиллагаа болон дотоод хяналттай холбоотой хүчин зүйлсийн үнэлгээ.....	5
2.6. Төлөвлөлтийн шатанд тодорхойлсон эрсдэл, түүнийг үнэлсэн байдал.....	6
2.7. Материаллаг байдлын суурь сонгосон үндэслэл, тайлбар.....	6
2.8. Санхүүгийн тайлангийн үзүүлэлтүүд.....	6
2.9. Зорилтот түвшний гүйцэтгэлийн талаарх тайлбар, тодруулга.....	7
2.10. Аудитаар хэрэгжүүлсэн горим сорил, түүний үр дүн.....	9
2.11. Дараагийн аудитаар авч үзэх буюу анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал.....	9
2.12. Шилэн дансны мэдээлэл.....	10
2.13. Өмнөх аудитаар өгсөн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилт.....	10
2.14. Дүгнэлтийн хэлбэр, үндэслэл.....	10
3. Менежментийн захидал.....	11
4. Аудитын хийсэн санхүүгийн тайлан.....	13
5. Аудитын явцад илэрсэн алдаа зөрчлийн жагсаал.....	21

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
НББОУС	Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
СТОУС	Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандарт
АОУС	Аудитын Олон Улсын Стандарт



ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР

15160 Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг
Бага тойруу-3, Засгийн газрын IV байр
Утас:26-04-37, Факс:51-26-42-30
E-mail: info@audit.gov.mn

2020.03.13 № 06/846
танай _____ -ны № _____ -т

Аудитын гэрчилгээ

Төрийн аудитын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1, 18 дугаар зүйлийн 18.2, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.8-д заасны дагуу Хөдөө аж ахуйн их сургуулийн 2019 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон санхүүгийн тайлан, тодруулгад санхүүгийн тайлангийн аудит хийв.

Зөрчилгүй санал дүгнэлт

Хөдөө аж ахуйн их сургуулийн 2019 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээ болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг материаллаг зүйлсийн хувьд Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, УСНББОУС-д нийцүүлж, Сангийн сайдын баталсан бодлого, журам, зааврын дагуу үнэн, бодитой, шударга илэрхийлсэн тул зөрчилгүй санал дүгнэлт гаргаж байна.

Санал дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагуудын нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зарчим, стандарт болон Аудитын олон улсын стандартад нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан Санхүүгийн тайлангийн аудитын журам, зааврын дагуу гүйцэтгэсэн. Эдгээр нь санхүүгийн тайлан материаллаг буруу илэрхийллээс ангид эсэх талаар үндэслэлтэй баталгаа олж авах зорилгоор аудитыг төлөвлөж, гүйцэтгэхийг шаарддаг.

Аудитаар Хөдөө аж ахуйн их сургуулийн 2019 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлан, тодруулга дах үлдэгдэл, ажил гүйлгээний дүн хэмжээ болон илчлэл тодруулга, тус байгууллагад мөрдөж байгаа нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, бүртгэл хөтлөлт, программ хангамж, дотоод хяналтын систем болон удирдлагын хийсэн томоохон тооцооллыг шалгаж, аудитын санал дүгнэлтийг дэмжих нотлох зүйлсийг хангалттай цуглуулсан.

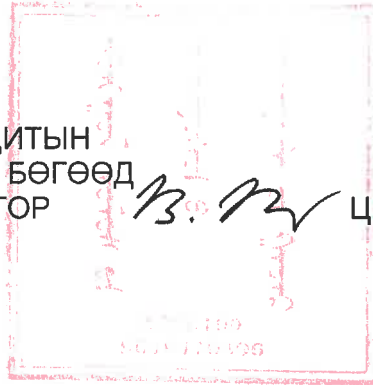
Бидний хийсэн аудит тус санхүүгийн тайлан, тодруулгад санал дүгнэлт өгөх хангалттай, зохистой үндэслэлийг бүрдүүлсэн бөгөөд аудитын дүнд үндэслэсэн санал, зөвлөмжийг аудитын тайланд тусгасан болно.

Үүрэг, хариуцлага

Хөдөө аж ахуйн их сургууль нь Төсвийн тухай хуулийн 26 дугаар зүйлийн 26.1-д заасны дагуу тайлант хугацааны санхүүгийн тайлан, тодруулгыг Нягтлан бодох бүртгэлийн болон Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт, түүнтэй нийцүүлэн Сангийн сайдын баталсан журам, зааврын дагуу бэлтгэж, тайлагнах үүрэгтэй..

Аудитын дээд байгууллагуудын нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зарчим, стандарт болон Аудитын олон улсын стандартын дагуу аудит хийж, жилийн эцсийн санхүүгийн тайланд санал дүгнэлт өгөх нь төрийн аудитын байгууллагын үүрэг юм.

САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН
ГАЗРЫН ЗАХИРАЛ БӨГӨӨД
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР  Ц.НАРАНЧИМЭГ



2. Аудитын тайлан

2.1. Оршил

Хөдөө аж ахуйн их сургуулийн 2019 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын дүн, дүгнэлтийг тус сургуулийн захирал Т.Хэрүүга Танд танилцуулж байна.

Энэхүү тайланд үйлчлүүлэгчийн санхүү, нягтлан бодох бүртгэл, дотоод хяналтын системд хийсэн үнэлгээний тойм, аудитын явцад илрүүлсэн гол зүйлс, гаргасан шийдлүүд, анхаарал хандуулахуйц асуудал, залруулаагүй материаллаг болон материаллаг бус алдаа зөрчил, тодруулга зэрэг аудитын үр дүн, аудитын дүгнэлтийн хэлбэр, түүний үндэслэлийн талаар тус тус хураангуйлан тэмдэглэв.

Аудитын дүнд үндэслэсэн үйлчлүүлэгчийн анхан шатны баримтын бүрдэл хангасан баримтад үндэслэн ажил гүйлгээг бүртгэлд тусгаж байх, дотоод хяналтын системийг сайжруулах боловсронгуй болгох зөвлөмжүүдийг Менежментийн захидалд тусгасан болно.

2.2. Аудит хийх үндэслэл, зорилго, талуудын хүлээх үүрэг, хариуцлага

Бид Төрийн аудитын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1, 15.2, 18 дугаар зүйлийн 18.2, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.8-д заасны дагуу Хөдөө аж ахуйн их сургуулийн 2019 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Хөдөө аж ахуйн их сургуулийн 2019 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль болон НББОУС, СТОУС түүнд нийцүүлэн гаргасан төсвийн байгууллагын нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, заавар, журмын дагуу үнэн зөв, шударга илэрхийлэгдсэн эсэхэд дүгнэлт өгөх нь энэхүү аудитын зорилт байв.

Хөдөө аж ахуйн их сургууль санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангаа Төсвийн тухай хууль болон СТОУС, түүнд нийцүүлэн баталсан төсвийн байгууллагын нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, журмын дагуу үнэн зөв, бодитой бэлтгэх үүрэгтэй.

Харин тухайн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг дээрх хууль болон бодлого, журмын дагуу материаллаг алдаагүй, үнэн зөв, шударга илэрхийлсэн эсэхэд дүгнэлт өгөх нь Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг юм.

Аудитыг 2 үе шатаар гүйцэтгэсэн ба завсар үеийн аудитыг 2019 оны 11 дүгээр сарын 22-ноос 12 дугаар сарын 06-ны хооронд, жилийн эцсийн тайлангийн аудитыг 2020 оны 2 дугаар сарын 12-ноос 03 дугаар сарын 10-ны хооронд гүйцэтгэж, аудитын тайланг 2020 оны 03 дугаар сарын 13-ны өдөр эцэслэн баталгаажуулж, байгууллагын удирдлагад хүргүүлэхээр төлөвлөн, “Пантер мидланд аудит” ХХК-ийн аудитор Д.Билэгсайхан, Л.Оюун-Эрдэнэ, чанарын хяналтын менежер Б.Бямбасүрэн нар хариуцаж хэрэгжүүлэв.

Хөдөө аж ахуйн их сургууль нь 2019 оны санхүүгийн тайлангаа Үндэсний аудитын газар, “Пантер мидланд аудит” ХХК-д 2020 оны 02 дугаар сарын 12-ны өдрийн 1/97 дугаар бүхий албан бичгээр ирүүлсэн байна.

2.3. Аудитад мөрдсөн бодлого, журам, арга зүй, шалгуур үзүүлэлт

АДБОУС, АОУС, нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн бусад зарчимд тулгуурласан Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан Төрийн аудитын байгууллагаас санхүүгийн тайланд аудит хийх журам, аудитад баримтлах ерөнхий чиглэл, арга зүйг мөрдөн ажиллав.

Дээрх стандарт, зарчим, журамд нийцүүлж аудитын үе шатны ажлыг гүйцэтгэж, холбогдох ажлын баримт материалаар баталгаажуулсан болно.

2.4. Байгууллагын зорилго, үйл ажиллагаа, хууль, эрх зүйн орчин

Хөдөө аж ахуйн их сургууль нь Монгол улсын Дээд боловсролын тухай хуулийн 2 дугаар зүйлийн 2.1-д "...Дээд боловсролын зорилго нь төрөөс боловсролын талаар баримтлах бодлогод тулгуурлан боловсролын үндсэн зарчим, олон улсын нийтлэг жишиг хандлагад нийцүүлэн иргэнд дээд боловсрол олгоход оршино..." гэж заасны дагуу "Амьдралын ухаан, байгаль орчны тэргүүлэх чиглэлээр шинжлэх ухаан, сургалт, үйлдвэрлэл, бизнесийг хосолсон бүс нутгийн манлайлах сургууль болно" гэсэн эрхэм зорилгын хүрээнд суралцагчдыг шинжлэх ухааны судалгааны ололтуудтай танилцуулан, орчин үеийн дэвшилтэт техник, технологийг ашиглаж бие даасан судалгаа хийх дадалд сурган олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн мэргэжилтэн, судлаачдыг бэлтгэх зорилт тавин үйл ажиллагаагаа явуулж байна.

Хөдөө аж ахуйн их сургуулийн удирдах зөвлөлийн 2013 оны 08 дугаар сарын 20-ны өдрийн хуралдаанаар Хөдөө аж ахуйн их сургуулийн дүрмийг баталсан .5-д "...Их сургууль нь үндсэн үйл ажиллагааны хувьд ашгийн төлөө бус байгууллага бөгөөд зардлаа нөхөх санхүү, хөрөнгийн эх үүсвэр бүрдүүлэх, суралцагч, багш, ажиллагсдын, ажиллах амьдрах орчин, нөхцөл, материаллаг хангамжийг дээшлүүлэх, мэдлэгийн үйлдвэрлэл, бизнес болгох чиглэлээр холбогдох хууль, тогтоомжид нийцүүлэн үйл ажиллагаа явуулна..." гэж заасан байна.

Тайлант хугацаанд Хөдөө аж ахуйн их сургуулийн Хөдөлмөрийн дотоод журамд өөрчлөлт орсон байна.

2.5. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, санхүүгийн үйл ажиллагаа болон дотоод хяналттай холбоотой хүчин зүйлсийн үнэлгээ

Бид санхүүгийн тайланд материаллаг алдаа байхгүй гэдгийг нягтлах үүднээс үйлчлүүлэгчийн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, санхүүгийн үйл ажиллагаа, дотоод хяналтыг шаардлагатай гэж үзсэн хэмжээгээр дахин хянасан болно.

Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын сайдын 2019 оны 11 дүгээр сарын 15-ны өдрийн А/737 тоот Төрийн өмчит их сургуульд мөрдөгдөх "Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг"-ийн төсөл боловсруулах ажлын хэсэг байгуулж, 2019 оны 12 дугаар сарын 20-ны дотор дуусгаж батлуулах тушаал гарсан. Тушаалын дагуу ажлын хэсэг ажиллаж Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийг боловсруулж дууссан боловч холбогдох байгууллагад бүртгүүлж баталгаажуулаагүй байна.

Хөдөө аж ахуйн их сургууль нь санхүүгийн тайланг бэлтгэхдээ нягтлан бодох бүртгэлийн "Unicus" программ хангамж ашигладаг байна. 2019 оны санхүүгийн тайланд бүрэлдэхүүн салбар болох Суурь боловсролын төв, Эдийн засаг, бизнесийн сургууль, Мал эмнэлгийн сургууль, Агроэкологийн сургууль, Инженер техникийн сургууль, Мал аж ахуй биотехнологийн сургуулиудын санхүүгийн тайланг нэгтгэн гаргасан байна.

Дотоод хяналтын эрсдэлийг төлөвлөлтийн үе шатанд "дунд" гэж үнэлсэн бөгөөд гүйцэтгэлийн шатанд дахин хянахад дотоод хяналт үр нөлөөтэй байна.

Дотоод хяналтын эрсдэлийг төлөвлөлтийн үе шатанд "дунд" гэж үнэлсэн бөгөөд гүйцэтгэлийн шатанд дахин хянаж үзлээ. Хөдөө аж ахуйн их сургууль нь 2019 онд дотоод аудитын мэргэжилтэнг томилон ажиллуулсан бөгөөд дотоод аудитын төлөвлөгөө гарган, төлөвлөгөөний дагуу ажилласан байх тул гүйцэтгэлийн үе шатанд "хангалттай" гэж үзсэн болно.

2.6. Төлөвлөлтийн шатанд тодорхойлсон эрсдэл, түүнийг үнэлсэн байдал

Аудитаар Хөдөө аж ахуйн их сургуулийн бэлтгэсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл нь материаллаг хэмжээний алдаатай илэрхийлэгдээгүй гэсэн үндэслэлтэй нотолгоо олж авахын тулд байгууллагын гадаад дотоод орчин, дотоод хяналтыг судлан, эрсдэлтэй асуудлыг илрүүлж, үнэллээ.

Аудитын төлөвлөлтийн үе шатанд 11 эрсдэлтэй асуудалд горим сорил хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж баталгаажуулсан болно.

2.7. Материаллаг байдлын суурь сонгосон үндэслэл, тайлбар

Аудитыг төлөвлөх үе шатны материаллаг байдлыг АДБОУС 1320, АОУС 320-ын дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр 2018 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлангийн нийт хөрөнгийг сонгож, эрсдэлийн түвшинг “дунд” гэж үнэлэн материаллаг байдлын хувь хэмжээг 1 хувиар тогтоов.

Төлөвлөлтийн үе шатанд сонгосон суурь үзүүлэлтийн дүн 56,615.9 сая төгрөгөөс тооцон 566.1 сая төгрөгөөр материаллаг байдлыг тодорхойлж, баталгаажууллаа.

Гүйцэтгэлийн үе шатанд материаллаг байдлын суурь, хувь хэмжээг өөрчлөөгүй, 2019 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлангийн нийт хөрөнгийн дүн 50,587.8 сая төгрөгөөс 1 хувиар тооцож түвшинг 505.8 сая төгрөгөөр тодорхойлж, баталгаажууллаа.

2.8. Санхүүгийн тайлангийн үзүүлэлтүүд

Хөдөө аж ахуйн их сургуулийн 2019 оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 6,028.1 сая төгрөгөөр буюу 10.6 хувиар буурсан байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Мөнгөн хөрөнгө	2 040,3	674,6	-1 365,7
Авлага	4 551,8	2 032,9	-2 518,9
Урьдчилгаа	68,6	76,4	7,8
Бараа материал	2 152,9	2 147,7	-5,2
Үндсэн хөрөнгө	47 802,4	45 656,2	-2 146,2
Нийт хөрөнгө	56 616,0	50 587,8	-6 028,2
Өр төлбөр	249,8	2 614,9	2 365,1
Засгийн газрын оролцоо /Эздийн өмч/	56 366,1	47 972,9	-8 393,2
Нийт өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө өмчийн дүн	56 615,9	50 587,8	-6 028,1

Өмнөх оны үзүүлэлтээс мөнгөн хөрөнгө, авлага, үндсэн хөрөнгийн дансанд материаллаг өөрчлөлт гарсан байна. Тухайлбал:

Мөнгөн хөрөнгө 1,365.7 сая төгрөгөөр буурсан арилжааны банкинд байршуулсан хадгаламжийн хугацаа дуусаж, зарцуулсан нь нөлөөлсөн байна. Өмнөх онд тус сургуулийн 60 жилийн ой болсонтой холбогдуулан аж ахуйн нэгж байгууллага, багш, ажиллагсад, төгсөгчдөөс хандив өгсөн нь мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл өсөхөд нөлөөлсөн байна.

Авлага 2,518.9 мянган төгрөгөөр буурсан нь Боловсролын тухай хуулийн холбогдох заалтад өөрчлөлт орж төрийн өмчит их дээд сургуулиудын тогтмол зардлыг олгохгүй болсонтой холбоотойгоор БСШУСЯ-наас авах 1,213.1 сая төгрөгийн санхүүжилтийн

авлагыг хаасан, мөн сургалтын төлбөрийн орлогыг өмнөх онд хичээлийн жилээр үүсгэж байсан ба 2019 онд период буюу богино улирлын системд шилжсэнтэй холбоотойгоор сургалтын төлбөрийн авлага 1,884.4 сая төгрөгөөр буурч, урьдчилж орсон орлого 2,432.2 сая төгрөгөөр өссөн байна. Өмнөх онд үүссэн цалин, томилолт, бараа материал бэлтгэх урьдчилгааны барагдуулаагүй 120.4 сая төгрөгийн авлагыг барагдуулаагүй байгааг анхаарч, барагдуулах шаардлагатай байна.

Үндсэн хөрөнгө 2,146.2 сая төгрөгөөр буурсан нь 2018 онд үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээ хийсэнтэй холбоотойгоор үндсэн хөрөнгийн хуримтлагдсан элэгдэл өссөн нь нөлөөлсөн байна. Тайлант онд хөрөнгө оруулалтаар 424.2 сая төгрөг, хандиваар болон үнэ төлбөргүй хүлээн авсан 343.8 сая төгрөгийн хөрөнгө нэмэгдсэн байна. Данснаас үнэ төлбөргүй шилжүүлсэн болон акталсан хөрөнгө байхгүй.

Засгийн газрын оролцоо дансны үлдэгдэл 8,393.1 төгрөгөөр буурсан нь тайлант онд санхүүгийн үр дүнгийн тайлангаар 7,179.9 сая төгрөгийн алдагдалтай ажилласан нь нөлөөлсөн байна.

Мөн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт, алдааны залруулга 1,213.1 сая төгрөг нь БСШУСЯ-аас авах тогтмол зардлын санхүүжилтийн авлагыг хаасантай холбоотой байна.

2.9. Зорилтот түвшний гүйцэтгэлийн талаарх тайлбар, тодруулга

Хөдөө аж ахуйн их сургуулийн удирдах зөвлөлийн 2018 оны 12 дугаар сарын 20-ны өдрийн 03 дугаар тогтоолоор 2019 оны төсвийг баталсан бөгөөд зарим орлого өссөнтэй холбоотойгоор 2019 оны 12 дугаар сарын 10-нд Удирдах зөвлөлийн тогтоолоор 2019 оны орлого, зарлагын төсөвт тодотгол хийсэн байна.

Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангаар 2019 онд нийт орлого 21,494.0 сая төгрөг буюу 100.5 хувийн гүйцэтгэлтэй байна. Нийт орлогын 67.7 хувь буюу 14,542.2 сая төгрөгийг үндсэн үйл ажиллагааны орлого буюу бакалаврын сургалтын орлого, 11.2 хувь буюу 2,398.3 сая төгрөгийг төсөл хөтөлбөрийн орлого, 9.3 хувь буюу 2,000.0 сая төгрөгийг банкны зээл, 6.5 хувь буюу 1,389.6 сая төгрөгийг бүрэлдэхүүн сургуулиудын орлого, 5.4 хувь 1,164.0 сая төгрөгийг туслах үйл ажиллагааны орлого тус тус эзэлж байна.

Хүснэгт 2. Орлогын гүйцэтгэл

№	Ангилал	2019 оны орлогын төлөвлөгөө /сая.төг/	2019 оны орлогын гүйцэтгэл /сая.төг/	Хэтрэлт, хэмнэлт /сая.төг/
1	Бакалаврын сургалтын орлого	14 542,1	14 542,1	0,0
2	Туслах үйл ажиллагаанаас орох орлого	1 060,6	1 164,0	103,4
3	Төрөөс болон бусад санхүүжилтийн орлого /Банкны зээл/	2 000,0	2 000,0	0,0
4	Бүрэлдэхүүн сургуулиудын орлого	1 389,6	1 389,6	0,0
5	Төсөл хөтөлбөрөөс олох орлого	2 400,0	2 398,3	-1,7
	НИЙТ ОРЛОГО /1-5/	21 392,3	21 494,0	101,8

2019 оны нийт зардал төсвийн гүйцэтгэлээр 22,859.8 сая төгрөг буюу 100.3 хувьтай байна. Зардал 0.3 хувиар буюу 57.0 сая төгрөгөөр хэтэрсэн нь 2019 онд Хөдөө аж ахуйн их сургуулийн “Хөдөлмөрийн дотоод журам”-д өөрчлөлт орж тэтгэвэрт гарсан албан хаагчид олгох нэг удаагийн буцалтгүй тусламж нэмэгдсэн, мөн цахилгаан, цэвэр бохир усны үнэ тариф нэмэгдсэнээс шалтгаалжээ.

Хүснэгт 3. Зардлын гүйцэтгэл

№	Зардлын ангилал	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Хэтрэлт хэмнэлт +/-	Тайлбар
НЭГ. СУРГАЛТТАЙ ХОЛБООТОЙ ШУУД ЗАРДАЛ					
1	Цалин, хөлс	12 240,0	12 236,3	3,7	
2	Нийгмийн даатгалын шимтгэл	1 515,0	1 511,3	3,7	хэмнэсэн
3	Гэрэл цахилгаан	467,0	469,8	(2,8)	Цахилгааны үнэ өссөн
4	Цэвэр, бохир ус	305,0	307,9	(2,9)	Тарифт өөрчлөлт орсон
5	Дулаан	262,0	261,5	0,5	хэмнэсэн
6	Оюутны арга хэмжээ	110,0	108,5	1,5	хэмнэсэн
7	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага, сургуулилт	687,0	687,2	(0,2)	нэмэлтээр зардал гарав
8	Интернэт шуудан холбоо	100,0	99,7	0,3	хэмнэсэн
	Дүн	15 686,0	15 682,2	3,8	
ХОЁР. СУРГАЛТТАЙ ХОЛБООТОЙ ШУУД БУС ЗАРДАЛ					
1	Бичиг хэрэг	64,0	63,4	0,6	хэмнэсэн
2	Тээвэр шатахуун	70,0	69,3	0,7	хэмнэсэн
3	Ном хэвлэл болон хэвлүүлэх	75,0	74,5	0,5	хэмнэсэн
4	Сантехникийн материал болон багаж, техник хэрэгслийн засвар	83,1	83,4	(0,3)	хэмнэсэн
5	Цахилгааны материал болон тээврийн хэрэгслийн сэлбэг, засвар	80,0	78,3	1,7	хэмнэсэн
6	Барилгын засвар, материал	150,0	148,5	1,5	хэмнэсэн
7	Гадаад болон дотоод томилолт	245,0	243,1	1,9	хэмнэсэн
8	Гадаад арга хэмжээ, зочид төлөөлөгчийн хүлээн авах	50,0	50,6	(0,6)	хэмнэсэн
	Эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажил, төсөл	2 140,0	2 139,9	0,1	хэвийн
10	Зар сурталчилгаа	60,0	59,5	0,5	хэмнэсэн
11	Аудитын үйлчилгээ	30,0	28,7	1,3	хэмнэсэн
12	Магадлан итгэмжлэл, зэрэглэл тогтоох	90,0	71,7	18,3	хэмнэсэн
13	Төвлөрсөн арга хэмжээ болон баяр ёслолын арга хэмжээ	150,0	149,3	0,7	хэмнэсэн
14	Нэг удаагийн буцалтгүй дэмжлэг тусламж	124,8	193,7	(68,9)	2019 онд ХААИС-ийн хөдөлмөрийн дотоод журамд өөрчлөлт орж тэтгэвэрт гарч буй албан хаагчдын тэтгэмжийг нэмэв.
15	Бага үнэтэй түргэн элэгдэх зүйлс	55,0	54,5	0,5	хэмнэсэн
16	Багшийг хөгжүүлэх сургалт, семинар	55,0	53,9	1,1	хэмнэсэн
17	Банкны зээл төлөлт хүүгийн хамт	2 100,0	2 102,8	(2,8)	Банкны хүүтэй холбоотой зардал
18	Аж ахуйн тооцоотой нэгжийн зардал	120,0	119,2	0,8	хэмнэсэн
19	Бусад	1 003,0	1 021,6	(18,6)	
	Дүн	6 744,9	6 805,9	(61,0)	
ГУРАВ. ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТТАЙ ХОЛБООТОЙ ЗАРДАЛ					
1	Үндсэн хөрөнгө-барилга, байгууламж	4,0	3,9	0,1	хэмнэсэн
2	Үндсэн хөрөнгө-авто тээврийн хэрэгсэл	190,0	189,9	0,1	хэмнэсэн
3	Үндсэн хөрөнгө-тавилга эд хогшил	70,6	70,6	-	хэмнэсэн
4	Үндсэн хөрөнгө-багаж тоног төхөөрөмж	101,1	101,1	0,0	хэмнэсэн
5	Үндсэн хөрөнгө-биет бус хөрөнгө	6,0	6,0	-	хэмнэсэн
	Дүн	371,7	371,5	0,2	
	НИЙТ ЗАРДЛЫН ДҮН	22 802,6	22 859,6	(57,0)	

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр харуулсан мэдээллийг энэ тайлангийн 4.5-д харуулав.

Өмнөх оны гүйцэтгэлтэй харьцуулж үзвэл материаллаг дүнтэй хэлбэлзэл ихтэй орлого, зардлуудыг авч үзвэл дараах байдалтай байна. Үүнд:

Зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэр нь өмнөх оноос 1,097.3 сая төгрөгөөр буурсан нь тус сургуульд 2018 онд бакалаврын 6300 оюутан суралцаж байсан бол 2019 онд 5300 болж буурсан, мөн оюутнуудын шилжилт хөдөлгөөн ихэссэн, төрийн өмчит их дээд сургуулиудын тогтмол зардлыг санхүүжүүлэх зардал батлаагүй, хандив тусламжийн орлого багассантай холбоотой байна.

Харин төсөл хөтөлбөрийн орлого өмнөх оноос 546.0 сая төгрөгөөр, батлагдсан төлөвлөгөөнөөс 848.4 сая төгрөгөөр, боловсролын зээлийн сангийн орлого өмнөх оноос 2,221.9 сая төгрөгөөр тус тус өссөн байна.

Ажиллагсдын цалин хөлс, унаа хоол, цалингийн нэмэгдэл өмнөх оноос 228.5 сая төгрөгөөр нэмэгдсэн нь 2019 онд багш нарт аттестатчилал хийгдэж 43 багшийн цол, зэрэг нэмэгдсэнтэй холбоотой байна.

Байр ашиглалтын зардал буюу тогтмол зардал өмнөх оноос 97.7 сая төгрөгөөр өссөн нь Эрчим хүчний зохицуулах хорооноос цахилгааны үнэ нэмэгдүүлсэн, Хот суурины усан хангамж, ариутгах татуургын ашиглалт үйлчилгээг зохицуулах зөвлөлөөс Улаанбаатар хотын үйлчилгээний цэвэр, бохир усны төлбөрийг нэмэгдүүлсэн нь шалтгаалжээ. Хангамж, бараа материалын зардал өмнөх оноос 130.8 сая төгрөгөөр буурсан нь зардлыг бууруулж төсөвлөсөн, батлагдсан төсвийн хүрээнд захиран зарцуулсантай холбоотой байна. Төсөл хөтөлбөрийн орлого нэмэгдсэнтэй холбоотойгоор эрдэм шинжилгээний ажил, судалгаа, төслийн зардал мөн өссөн байна.

2.10. Аудитаар хэрэгжүүлсэн горим сорил, түүний үр дүн

Аудитыг төлөвлөх болон гүйцэтгэх үе шатанд 5 чиглэлд 11 эрсдэл тодорхойлж нийт 11 горим сорил хэрэгжүүллээ.

Аудитаар нийт 212.4 сая төгрөгийн алдаа, зөрчил илэрснээс, 19.8 сая төгрөгийн алдааг залруулж, 120.4 сая төгрөгийн зөрчилд 1 албан шаардлага хүргүүлж, 72.2 сая төгрөгийн алдаа зөрчлийг арилгах, давтан гаргахгүй байх 3 зөвлөмж өгч, менежментийн захидалд тусгалаа. Үүнд:

1. Цалин, томилолт, бараа материал бэлтгэх урьдчилгааны өмнөх онд үүссэн 120.4 сая төгрөгийн авлагыг барагдуулаагүй байгаа нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.1 “Нягтлан бодох бүртгэлийг удирдан зохион байгуулах үүргийг аж ахуйн нэгж, байгууллагын гүйцэтгэх удирдлага хүлээнэ”, мөн хуулийн 20.2.5 “дансны өглөг, авлага ба өр төлбөрийн тооцоог хянах, ажил гүйлгээ гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах” гэсэн заалтуудтай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Авлага барагдуулах албан шаардлага өгсөн

2.11. Дараагийн аудитаар авч үзэх буюу анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал

Хөдөө аж ахуйн их сургууль нь төсвийн ангиллаар Төсвийн захирагчийн ангилалд орж байгаа боловч 2018 онд Боловсролын тухай хуулийн 40 дүгээр зүйлийн 40.2 “Төрийн өмчийн бүх шатны сургуулийн тогтмол зардал...улсын төсвөөс санхүүжүүлнэ” гэсэн заалтад өөрчлөлт орж 2019 оноос улсын төсөвт төрийн өмчит их дээд сургуулиудын тогтмол зардлыг санхүүжүүлэхгүй болсон тул улсын төсвөөс санхүүжилт хийгдээгүй байна. Тус сургуулийн үйл ажиллагаа эрхэлж байгаагаас үзэхэд өөрөө өөрийгөө санхүүжүүлэн, удирдах зөвлөл нь төсөв, төлөвлөгөөг баталж Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2-т “өөрт олгогдсон эд хөрөнгийн үндсэн дээр өөрийгөө санхүүжүүлэх зарчмаар ажиллаж бие даан иргэний гүйлгээнд ордог хуулийн этгээдийг аж ахуйн тооцоот үйлдвэрийн газар гэнэ” гэсэн заалтын шаардлагыг хангаж байна. Иймд тус

сургуулийн статус болон нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогыг тодорхой болгох асуудлыг холбогдох дээд шатны байгууллагад тавьж шийдвэрлүүлэх шаардлагатай байна.

2.12. Шилэн дансны мэдээлэл

Шилэн дансны www.shilendans.gov.mn сайтад 2019 онд байгууллагын тухайн жилийн төсөв, гүйцэтгэл, худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөө, 5 сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий худалдан авсан бараа, ажил үйлчилгээний талаарх нийт 15 төрөлд 952 мэдээллийг хугацаанд нь байршуулсан байна.

2.13. Өмнөх аудитаар өгсөн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилт

Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар нийт 2 зөвлөмж өгсөн ба 100 хувь хэрэгжүүлсэн байна.

2.14. Дүгнэлтийн хэлбэр, үндэслэл

Бид Хөдөө аж ахуйн их сургуулийн 2019 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайланд аудит хийж, баталгаажуулах ажлыг АДБОУС-ын дагуу, Монгол Улсын холбогдох хууль тогтоомжид нийцүүлэн гүйцэтгэсэн.

Хөдөө аж ахуйн их сургуулийн 2019 оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, мөнгөн гүйлгээ, өмчийн өөрчлөлт болон бусад илчлэл тодруулгыг холбогдох хууль, УСНББОУС-ын дагуу материаллаг байдлын хувьд үнэн зөв, бодитой илэрхийлсэн эсэхийг Аудитын гэрчилгээнд тодорхой дурдав.

3. Менежментийн захидал

Төрийн аудитын байгууллага санхүүгийн тайлангийн аудит бүрийн төгсгөлд аудитаар илрүүлсэн зүйлсийг нэгтгэсэн менежментийн захидлыг үйлчлүүлэгч, түүний удирдлагад зориулж бэлтгэдэг бөгөөд түүнд санхүү, нягтлан бодох бүртгэл, тайлагналын бодлого, үйл ажиллагаа, дотоод хяналтыг сайжруулах зөвлөмжийг тусгадаг.

Энэхүү менежментийн захидлын агуулга аудитын үр дүн, дүгнэлтээс урган гарсан болно. Санхүүгийн тайлан, бусад илчлэл тодруулгын талаар санал дүгнэлт гаргахад бидний бодлого, горим зориулагдсан.

Энэ нь нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, горимыг зөвхөн аудитыг үр нөлөөтэй гүйцэтгэхэд шаардагдах цар хүрээнд дахин хянасан бөгөөд оршиж буй бүх сул талыг гаргаж ирэх боломжгүй юм.

Тиймээс аудитын тайланд тусгасан зөвлөмж нь аудит хийх үеийн нөхцөл байдлын талаарх бидний үнэлэлт, дүгнэлтийг илэрхийлж байгаа болно.

Харин эдгээр зөвлөмжийг та бидний хамтын ажиллагааны байр сууринаас гаргасан бөгөөд аудитаар өгсөн зөвлөмжийг хүлээн авч, хэрэгжүүлэх нь танай үүрэг хариуцлага юм.

Менежментийн захидалд дурдсан цаашид санхүүгийн тайланд шууд бөгөөд материаллаг хэмжээгээр нөлөөлж болзошгүй тул анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлоор нь эрэмбэлэн үзүүлэв. Үүнд:

3.1 Зардлын данстай холбоотой асуудал

3.1.1 Илрүүлэлт:

- ✓ Захиргаа аж ахуйн кассын тайланд анхан шатны баримтгүйгээр 0.7 сая төгрөгийн гүйлгээ хийгдсэн байна.
- ✓ Захиргаа аж ахуйн харилцах дансаар анхан шатны баримтын бүрдэлгүйгээр 29.7 сая төгрөгийн гүйлгээ хийгдсэн байна.
- ✓ Мал аж ахуй биотехнологийн сургуулийн харилцах дансаар анхан шатны баримтын бүрдэлгүйгээр 19.0 сая төгрөгийн гүйлгээ хийгдсэн
- ✓ Эдийн засаг бизнесийн сургуулийн харилцах дансаар анхан шатны баримтын бүрдэлгүйгээр 3.0 сая төгрөгийн гүйлгээ хийгдсэн
- ✓ Мал аж ахуй биотехнологийн сургуулийн бараа материалын тайлангаар анхан шатны баримтын бүрдэлгүйгээр 14.2 сая төгрөгийн орлого, зарлагын гүйлгээ хийгдсэн
- ✓ Эдийн засаг бизнесийн сургуулийн бараа материалын тайлангаар анхан шатны баримтын бүрдэлгүйгээр 4.2 сая төгрөгийн орлого, зарлагын гүйлгээ хийгдсэн
- ✓ Эдийн засаг бизнесийн сургуулийн албан томилолтын тооцоогоор 0.1 сая төгрөгийн байрны зардал, 0.3 сая төгрөгийн зам хоногийн зардлыг тус тус илүү олгосон.
- ✓ Агро экологийн сургуулийн Нийгмийн даатгалын НД-7, НД-8 тайлан зөрүүтэй, олгохоор тооцоолсон цалингийн хүснэгтээрх дүн нийгмийн даатгалын тайлан дахь цалингийн дүнгээс 0.8 сая төгрөгөөр зөрсөн.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.7-д “Анхан шатны баримтын бүрдэлгүй ажил, гүйлгээг бүртгэх, санхүүгийн тайланд тусгахыг хориглоно” заалт, Нийгмийн даатгалын тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.1 “Энэ хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан даатгуулагчийн болон ажил олгогчийн тухайн сард төлбөл зохих нийгмийн даатгалын шимтгэлийг нийгмийн даатгалын төрөл бүрээр энэ хуулийн 15 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан хувь хэмжээгээр сар бүр тооцож, тухайн сард нь багтаан нийгмийн даатгалын сангийн дансанд шилжүүлнэ” заалт, Монгол улсын Засгийн газрын 2019 оны 1 дүгээр сарын 9-ний өдрийн 6 дугаар тогтоол “Төрийн албан хаагчид нөхөх төлбөр олгох” журмын 2.4-д “Албан томилолтоор явсан,

буцаж ирсэн өдрийг нэгтгэн нэг хоногт тооцно” мөн Сангийн сайдын 2018 оны 12 дугаар сарын 27-ны өдрийн 301 дүгээр “Зардлын хэмжээг шинэчлэн тогтоох тухай” тушаалын заалттай тус тус нийцэхгүй, үнэн зөв байдал батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

3.1.2. Эрсдэл: Хөрөнгө шамшигдах, зардал буруу тооцогдох, төсөв хэтрэх;

3.1.3. Өгсөн зөвлөмж: Анхан шатны бүрдэл дутуу, баримтгүй ажил гүйлгээг бүртгэлд тусгахгүй байх, холбогдох хууль, дүрэм журмын заалтыг мөрдөж ажиллах

3.1.4. Байгууллагаас өгсөн хариу тайлбар

Хуулийг хэрэгжүүлж ажиллана

3.2 Залилангийн эрсдэлтэй холбоотой асуудал

3.2.1 Илрүүлэлт: Инженер техникийн сургуулийн харилцах данснаас нягтлан бодогч нь анхан шатны баримтын бүрдэлгүйгээр нийт 72.3 сая төгрөгийн гүйлгээ хийж хувьдаа авсан бөгөөд аудитын явцад бүрэн төлж барагдуулсан байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20.2.13 “эрх бүхий байгууллагаас баталсан мэргэжлийн ёс зүйн дүрмийг баримтлан ажиллах” гэсэн заалттай нийцэхгүй, үнэн зөв байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

3.2.2. Эрсдэл: Хөрөнгө шамшигдах

3.2.3. Өгсөн зөвлөмж: Дотоод хяналтыг сайжруулж, залилангийн эрсдлээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохион байгуулж ажиллах

3.2.4. Байгууллагаас өгсөн хариу тайлбар:

Хэрэгжүүлж ажиллана

3.3 Тайлант хугацаанд хугацаанд хэрэгжүүлэх үндсэн чиглэл

3.3.1. Илрүүлэлт:

1. 2019 оны нийт зардал төсвийн гүйцэтгэлээр 22,859.8 сая төгрөг буюу 100.3 хувьтай байна. Зардал 0.3 хувиар буюу 57.0 сая төгрөгөөр хэтэрсэн нь Төсвийн тухай хуулийн 6.4.1 “төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах” гэсэн заалттай нийцэхгүй байна.

2. Захиргаа аж ахуйн жолоочийн шатахууны зарцуулалтыг шалгаж үзэхэд 0.2 сая төгрөгөөр зөрүүтэй буюу зардалд илүү бичсэн нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20.1.4 “хүчин төгөлдөр бус анхан шатны баримтаар, эсхүл анхан шатны баримтаар баталгаажаагүй ажил, гүйлгээг бүртгэхгүй байх” гэсэн заалт, үнэн зөв байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

3.3.2. Эрсдэл: Батлагдсан төсөв хэтрэх, хөрөнгө шамшигдах, зардал буруу тооцогдох

3.3.3. Өгсөн зөвлөмж: Удирдах зөвлөлийн баталсан зардлын хүрээнд үйл ажиллагаагаа тооцож ажиллах, төсвийн хэтрэлт гаргахгүй байх, холбогдох хуулийн заалтыг мөрдөж ажиллах

3.3.4. Байгууллагаас өгсөн хариу тайлбар:

Хуулийн заалтыг мөрдөж ажиллана.

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг төрийн аудитын байгууллагад 2020 оны 06 дугаар сарын 10-ны дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

4. Аудитын хийсэн санхүүгийн тайлан

4.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

Тайлант хугацаа: 2019 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан
(төгрөгөөр)

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	2018 оны 12-р сарын 31	2019 оны 12-р сарын 31
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	<u>8 813 549 813,11</u>	<u>4 931 640 699,26</u>
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	2 040 292 335,18	674 618 297,95
311	Кассанд байгаа бэлэн мөнгө	354 850,76	1 082 553,00
31110	Төгрөг	354 850,76	1 082 553,00
312	Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	1 039 937 484,42	673 535 744,95
3121	Төгрөг	1 006 283 761,59	673 535 744,95
31213	Арилжааны банк дахь харилцах	1 006 283 761,59	673 535 744,95
3122	Гадаад валют	33 653 722,83	0,00
31223	Арилжааны банк дахь харилцах	33 653 722,83	0,00
31500	Хадгаламж	1 000 000 000,00	0,00
33	АВЛАГА	4 473 509 809,20	1 969 088 144,48
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	343 524 999,17	324 779 999,17
33200	Төлбөртэй үйлчилгээний авлага	2 039 741 405,00	155 294 351,00
33300	Татаас, санхүүжилтийн авлага	1 213 158 000,00	0,00
33401	Дансны авлага /ТӨҮГ/	304 265 402,92	774 615 221,92
33402	Татвар, НДШ-ийн авлага /ТӨҮГ/	0,00	0,00
335	Бусад авлага	572 820 002,11	714 398 572,39
3351	Байгууллагаас авах авлага	104 801 654,11	219 689 218,59
3352	Хувь хүмүүсээс авах авлага	468 018 348,00	489 762 188,00
33613	Сургалтын төрийн сангийн зээлийн авлага	0,00	4 947 165,80
34	УРЬДЧИЛГАА	146 871 822,45	140 222 588,68
34600	Урьдчилж гарсан зардал	0,00	3 712 000,00
3471	Урьдчилгаа тооцоо	146 871 822,45	136 510 588,68
34711	Бараа материал бэлтгэх урьдчилгаа	13 924 280,73	21 474 676,78
34712	Үндсэн хөрөнгө бэлтгэх урьдчилгаа	912 000,00	1 959 995,12
34713	Цалингийн урьдчилгаа	84 155 510,62	63 774 270,68
34714	Томилолтын урьдчилгаа	47 880 031,10	49 301 646,10
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	2 152 875 846,28	2 147 711 668,15
35200	Дуусаагүй үйлдвэрлэл	72 152 940,00	166 952 700,06
354	Хангамжийн материал	2 039 147 906,37	1 934 783 468,18
35410	Бичиг хэргийн материал	30 632 741,64	24 165 351,50
35420	Аж ахуйн материал	6 739 070,00	1 783 995,00
35430	Сэлбэг хэрэгсэл	1 253 000,00	3 703 000,00
35460	Түүхий эд материал	24 337 000,00	22 228 200,00
35470	Бусад хангамжийн материал	1 976 186 094,73	1 882 902 921,68
35600	Мал амьтад	41 574 999,91	45 975 499,91
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	<u>47 802 380 635,06</u>	<u>45 656 218 374,13</u>
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	47 802 380 635,06	45 656 218 374,13
391	Газар	21 084 187 080,00	21 084 187 080,00
392	Биет хөрөнгө	26 609 592 873,43	24 479 403 832,42
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	18 753 779 167,94	18 753 779 167,94
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	282 097 032,31	1 678 757 011,60
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	829 324 313,97	1 094 425 637,92
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	571 046 831,71	659 687 790,19
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	8 856 733 681,06	9 221 707 010,14

Хөдөө аж ахуйн их сургуулийн 2019 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	4 931 128 233,14	6 014 209 821,87
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	2 250 817 557,67	2 322 258 856,71
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	1 381 889 863,81	1 615 640 456,84
39209	Зам, гүүрийн байгууламж /Нийтийн эзэмшил/	747 149 712,22	753 482 212,22
39210	Хуримтлагдсан элэгдэл	15 141 374,78	102 103 203,29
39211	Батлан хамгаалах, цэргийн зориулалттай тоног төхөөрөмж /Худаг услалтын систем/	72 195 363,00	72 195 363,00
39212	Хуримтлагдсан элэгдэл	20 710 797,16	23 773 172,20
39216	Дуусаагүй барилга, байгууламж	1 500 757 071,00	1 501 962 351,00
39217	Ном	800 850 139,48	853 764 689,48
393	Биет бус хөрөнгө	108 600 681,63	92 627 461,71
39301	Програм хангамж	186 217 500,00	186 217 500,00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	88 240 508,37	107 612 008,29
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	26 017 200,00	32 017 200,00
39304	Хуримтлагдсан элэгдэл	15 393 510,00	17 995 230,00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	<u>56 615 930 448,17</u>	<u>50 587 859 073,39</u>
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	<u>249 820 656,28</u>	<u>2 614 870 442,05</u>
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	249 820 656,28	2 614 870 442,05
413	Өглөг	249 820 656,28	2 614 870 442,05
41310	Ажилчидтай холбогдсон өглөг	5 951 208,70	1 445 960,52
41320	Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	8 537 528,58	38 628,53
41340	Хөрөнгө бэлтгэхтэй холбогдсон өглөг	0,00	
4136	Бусад өглөг	235 331 919,00	149 015 719,00
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	235 331 919,00	149 015 719,00
414	Урьдчилж орсон орлого	0,00	2 464 370 134,00
41420	Төлбөртэй ажил үйлчилгээний орлого	0,00	2 432 242 134,00
41440	Бусад урьдчилж орсон орлого	0,00	32 128 000,00
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	<u>56 366 109 791,89</u>	<u>47 972 988 631,02</u>
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	56 366 109 791,89	47 972 988 631,02
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	30 693 402 992,77	30 693 402 992,77
51101	Өмч: - төрийн	30 693 402 992,77	30 693 402 992,77
51102	- хувийн		
51103	- хувьцаат		
512	Хуримтлагдсан үр дүн	11 090 537 225,98	2 697 416 065,11
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	11 090 537 225,98	9 877 379 225,98
51220	Тайлант үеийн үр дүн	0,00	-7 179 963 160,87
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	14 582 169 573,14	14 582 169 573,14
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	<u>56 615 930 448,17</u>	<u>50 587 859 073,07</u>

4.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

Тайлант хугацаа: 2019 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан (төгрөгөөр)

Дансны код	Үзүүлэлт	2018 оны 12-р сарын 31	2019 оны 12-р сарын 31
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	21,786,540,902.65	15,478,672,435.43
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	4,493,938.61	879,498.29
112	Нийгмийн даатгалын шимтгэлийн орлого	4,493,938.61	879,498.29
112003	ҮОМШ өвчний даатгалын шимтгэл	4,493,938.61	879,498.29
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	20,375,404,164.04	14,759,226,187.14
120	Нийтлэг татварын бус орлого	19,888,746,553.04	14,731,613,570.00
120002	Хүүгийн орлого	179,476,914.77	0.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	18,547,631,260.80	13,077,903,547.29
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	12,796,415,716.39	10,864,242,356.32
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	2,275,602,408.19	1,829,849,638.17
1200045	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого	3,475,613,136.22	383,811,552.80
120005	Түрээсийн орлого	19,271,205.00	0.00
120009	Бусад орлого	1,142,367,172.47	1,653,710,022.71
122	Тусламжийн орлого	486,657,611.00	27,612,617.14
122001	Хандив тусламж /дотоод/	486,657,611.00	27,612,617.14
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	1,406,642,800.00	718,566,750.00
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	1,406,642,800.00	718,566,750.00
131001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	942,516,000.00	0.00
131005	Хөрөнгийн санхүүжилт	0.00	0.00
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих /ДБТөсөл/	464,126,800.00	718,566,750.00
2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	21,251,565,854.17	22,662,217,884.57
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	21,251,565,854.17	22,662,217,884.57
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	20,840,492,421.75	22,185,993,313.24
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	12,259,923,963.40	12,464,270,346.23
210101	Үндсэн цалин	8,566,611,908.96	8,510,155,480.73
210102	Нэмэгдэл	3,154,112,729.53	3,421,738,363.57
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	539,199,324.91	532,376,501.93
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	1,483,934,432.08	1,588,113,154.86
210201	Тэтгэврийн даатгал	1,414,771,951.66	1,514,786,893.70
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	69,162,480.42	73,326,261.16
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	942,155,452.85	1,033,870,570.50
210301	Гэрэл, цахилгаан	416,226,524.84	465,084,105.77
210302	Түлш, халаалт	264,411,889.00	260,855,807.01
210303	Цэвэр, бохир ус	261,517,039.01	307,930,657.72
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	590,289,951.01	575,375,704.74
210401	Бичиг хэрэг	102,781,063.53	103,875,885.94
210402	Тээвэр, шатахуун	63,564,837.04	66,979,836.50
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	102,233,213.62	99,634,654.61
210404	Ном, хэвлэл	44,752,843.00	22,394,000.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	34,137,000.00	30,929,000.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	187,300,051.01	162,103,891.16
210407	Аж ахуйн материал худалдан авах зардал	55,520,942.81	57,872,835.53

210408	Бараа материал акталсны зардал		
210409	Түлш шатахуун, тээврийн хөлс, сэлбэг хэрэгсэлд төлсөн /ТӨҮГ/		31,585,601.00
210410	Бараа материал худалдан авахад төлсөн /ТӨҮГ/		
2105	Нормативт зардал	0.00	600,000.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	0.00	600,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	302,918,414.68	256,346,274.40
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	8,729,690.00	24,876,320.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	18,674,750.00	19,942,950.00
210604	Урсгал засвар	275,513,974.68	211,527,004.40
2107	Томилолт, зочны зардал	283,306,902.00	294,595,273.17
210701	Гадаад албан томилолт	202,433,788.00	225,340,460.67
210702	Дотоод албан томилолт	53,597,660.00	21,988,348.00
210703	Зочин төлөөлөгч хүлээн авах	27,275,454.00	47,266,464.50
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	167,346,857.60	198,272,044.94
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	53,552,069.97	62,102,907.90
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	35,821,660.00	28,746,498.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	6,558,670.00	0.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	0.00	19,823,293.98
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	37,908,100.00	46,871,341.56
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	2,064,983.38	19,660,852.06
210813	Бусад зардал /ТӨҮГ/	31,441,374.25	21,067,151.44
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	4,810,616,448.13	5,774,549,944.40
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	1,990,386,932.94	2,089,087,864.26
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	862,758,079.57	771,331,537.14
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	1,957,471,435.62	2,914,130,543.00
211	ХҮҮ	102,528,898.42	103,226,712.33
2112	Дотоод зээлийн үйлчилгээний төлбөр	102,528,898.42	103,226,712.33
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	308,544,534.00	372,997,859.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	308,544,534.00	372,997,859.00
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	0.00	124,169,566.00
	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	0.00	62,682,900.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	69,199,956.00	108,528,727.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	239,344,578.00	77,616,666.00
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	534,975,048.48	(7,183,545,449.14)
145	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ОРЛОГЫН ДҮН	0.00	7,664,957.88
145001	Гадаад валютын ханшийн зөрүүний олз	0.00	7,664,957.88
225	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	164,521,555.54	4,082,669.29
225001	Үндсэн хөрөнгө худалдсаны гарз	0.00	0.00
225003	Хөрөнгө оруулалтын гарз	164,521,555.54	
225003	Гадаад валютын ханшийн зөрүүний гарз	0.00	4,082,669.29
4	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ҮР ДҮН (4)=(145-225)	(164,521,555.54)	3,582,288.59
5	НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	370,453,492.94	(7,179,963,160.55)

4.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

Тайлант хугацаа: 2019 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан (төгрөгөөр)

Үзүүлэлт	2018 оны 12-р сарын 31	2019 оны 12-р сарын 31
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ		
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	<u>20 076 362 866,90</u>	<u>19 494 087 095,32</u>
ТАТВАРЫН ОРЛОГО	108 954 828,00	103 320 307,00
Нийгмийн даатгалын шимтгэлийн орлого	108 954 828,00	103 320 307,00
ҮОМШ өвчний даатгалын шимтгэл	108 954 828,00	103 320 307,00
ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	18 098 036 459,53	16 450 335 319,32
Нийтлэг татварын бус орлого	17 628 815 848,53	16 429 088 481,18
Хүүгийн орлого	177 686 584,91	101 993 619,33
Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	17 422 732 658,62	14 615 882 458,14
Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	15 179 304 489,50	13 033 513 471,27
Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	2 243 428 169,12	1 582 368 986,87
Түрээсийн орлого	28 396 605,00	33 442 827,00
Бусад орлого	0,00	1 677 769 576,71
Тусламжийн орлого	469 220 611,00	21 246 838,14
Хандив тусламж /дотоод/	469 220 611,00	21 246 838,14
ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	1 869 371 579,37	2 940 431 469,00
Улсын төвлөрсөн төсвөөс	1 869 371 579,37	2 940 431 469,00
Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	200 000 000,00	0,00
Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1 669 371 579,37	718 566 750,00
Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас санхүүжих	0,00	2 221 864 719,00
НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	<u>20 330 063 463,86</u>	<u>20 385 388 610,28</u>
УРСГАЛ ЗАРДАЛ	20 330 063 463,86	20 385 388 610,28
БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	20 330 063 463,86	20 385 388 610,28
Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	12 004 451 138,01	12 236 279 367,62
Үндсэн цалин	12 001 307 362,81	12 229 831 117,62
Нэмэгдэл	1 624 431,20	6 448 250,00
Унаа хоолны хөнгөлөлт	1 519 344,00	0,00
Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	1 664 201 982,52	1 511 335 733,37
Тэтгэврийн даатгал	1 664 201 982,52	1 511 335 733,37
Тэтгэмжийн даатгал	0,00	0,00
ҮОМШӨ-ний даатгал	0,00	0,00
Ажилгүйдлийн даатгал	0,00	0,00
Эрүүл мэндийн даатгал	0,00	0,00
Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	942 515 952,85	1 040 271 223,50
Гэрэл, цахилгаан	416 405 504,84	469 847 758,77
Түлш, халаалт	264 593 409,00	261 492 807,01
Цэвэр, бохир ус	261 517 039,01	307 930 657,72
Байрны түрээс	0,00	1 000 000,00
Хангамж, бараа материалын зардал	598 320 760,62	467 537 179,78
Бичиг хэрэг	75 870 891,00	63 400 699,92
Тээвэр, шатахуун	62 971 526,00	69 283 407,00
Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	102 525 383,62	99 693 495,16
Ном, хэвлэл	103 544 242,00	74 505 808,00
Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	33 823 000,00	32 900 000,00

Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	140 663 392,00	54 522 091,00
Аж ахуйн материал худалдан авах зардал	57 293 226,00	39 316 320,00
Түлш шатахуун, тээврийн хөлс, сэлбэг хэрэгсэлд төлсөн /ТӨҮГ/	21 629 100,00	33 915 358,70
Нормативт зардал	27 824 800,00	25 182 530,00
Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	27 824 800,00	25 182 530,00
Эд хогшил, урсгал засварын зардал	406 035 352,00	233 853 581,85
Багаж, техник, хэрэгсэл	64 937 691,00	0,00
Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	19 255 770,00	651 661,00
Урсгал засвар	321 841 891,00	233 201 920,85
Томилолт, зочны зардал	250 787 258,00	293 673 659,07
Гадаад албан томилолт	179 000 726,00	211 791 208,07
Дотоод албан томилолт	49 863 118,00	31 324 271,00
Зочин төлөөлөгч хүлээн авах	21 923 414,00	50 558 180,00
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	1 851 458 196,76	2 397 684 515,03
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	2 943 000,00	142 777,40
Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	35 821 660,00	28 746 498,00
Даатгалын үйлчилгээ	6 525 330,00	
Тээврийн хэрэгслийн татвар	6 558 670,00	16 676 573,98
Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо.засвар	52 752 801,00	43 057 473,00
Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	35 213 600,00	59 488 869,00
Газрын төлбөр	477 650,00	276 400,00
Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	3 606 783,38	3 044 919,89
Хүүний төлбөрт төлсөн /ТӨҮГ/	99 411 268,56	107 299 381,62
Татварын байгууллагад төлсөн /ТӨҮГ/	111 620 635,62	96 419 471,00
Бусад мөнгөн зарлага /ТӨҮГ/	1 496 526 798,20	2 042 532 151,14
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	2 584 468 023,10	1 701 811 119,80
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	1 597 243 096,18	899 895 322,60
Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	987 224 926,92	801 915 797,20
Бусад урсгал шилжүүлэг	0,00	477 759 700,26
Нийгмийн даатгалын тэтгэвэр, тэтгэмж	0,00	97 232 029,26
Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	0,00	124 169 566,00
Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	0,00	62 682 900,00
Тэтгэвэрт гарахад нэг удаа олгох мөнгөн тэтгэмж	0,00	108 528 727,00
Нэг удаагийн тэтгэмж, урамшуулал	0,00	85 146 478,00
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)	<u>-253 700 596,96</u>	<u>-891 301 514,96</u>
ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ		
ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (4)	0,00	0,00
Үндсэн хөрөнгө борлуулсны орлого	0,00	0,00
Биет бус хөрөнгө борлуулсны орлого	0,00	0,00
Бусад урт хугацаат хөрөнгө борлуулсны орлого	0,00	0,00
Хүлээн авсан хүүний орлого	0,00	0,00
Хүлээн авсан ногдол ашиг	0,00	0,00
ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)	784 627 708,00	371 579 522,27
ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	784 627 708,00	371 579 522,27
Дотоод эх үүсвэрээр	784 627 708,00	371 579 522,27

Барилга байгууламж	491 459 000,00	1 205 280,00
Тоног төхөөрөмж	174 707 669,00	101 127 539,08
Бусад хөрөнгө	118 461 039,00	263 246 703,19
Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан	0,00	6 000 000,00
ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)	<u>-784 627 708,00</u>	<u>-371 579 522,27</u>
САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ		
Бусад эх үүсвэр	2 515 030 000,00	2 000 000 000,00
Зээл авсан, өрийн үнэт цаас гаргаснаас хүлээн авсан	2 515 030 000,00	2 000 000 000,00
Төрөл бүрийн хандив		
Санхүүгийн үйл ажиллагааны зардал	2 490 030 000,00	2 102 793 000,00
Гадаад валютын ханшийн зөрүү		
Зээл, өрийн үнэт цаасны төлбөрт төлсөн мөнгө	2 490 030 000,00	2 102 793 000,00
Санхүүгийн түрээсийн өглөгт төлсөн		
Хувьцаа буцаан худалдаж авахад төлсөн		
Төлсөн ногдол ашиг		
САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	<u>25 000 000,00</u>	<u>-102 793 000,00</u>
НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (8)=(3)+(6)+(7)	<u>-1 013 328 304,96</u>	<u>-1 365 674 037,23</u>
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	3 053 620 640,14	2 040 292 335,18
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	2 040 292 335,18	674 618 297,95

4.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

Тайлант хугацаа: 2019 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан (төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооний нийт дүн
C01	2017 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	9,609,215,912.77	12,319,088,708.08	10,720,083,733.04	32,648,388,353.89
C02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт				0.00
C03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	9,609,215,912.77	12,319,088,708.08	10,720,083,733.04	32,648,388,353.89
C04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт	21,084,187,080.00	2,263,080,865.06		23,347,267,945.06
C05	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний бууралт				0.00
C06	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз				0.00
C07	Тайлант үеийн үр дүн			370,453,492.94	370,453,492.94
D01	2018 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	30,693,402,992.77	14,582,169,573.14	11,090,537,225.98	56,366,109,791.89
D02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт			(1,213,158,000.00)	(1,213,158,000.00)
D03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	30,693,402,992.77	14,582,169,573.14	9,877,379,225.98	55,152,951,791.89
D04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт, бууралт				0.00
D05	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт, бууралт				0.00
D06	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз				0.00
D07	Гадаад валютын хөрвүүлэлтийн зөрүү				0.00
D08	Тайлант үеийн үр дүн			(7,179,963,160.55)	(7,179,963,160.55)
D09	2019 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	30,693,402,992.77	14,582,169,573.14	2,697,416,065.43	47,972,988,631.34

5 Аудитын явцад илэрсэн алдаа зөрчлийн жагсаал

Аудитын код:	САГ-2020/80/СТА-ТӨҮГ	Шалгагдсан байгууллага, нэгжийн нэр:	Хөдөө аж ахуйн их сургууль
Аудит хийсэн бүтцийн нэгжийн нэр:	Пантер Мидланд Аудит ХХК	Аудит хийсэн баг, албан тушаалтан	Аудитын багийн ахлагч, Аудитор, Захирал Д.Билэгсайхан
Аудитын нэр:	Хөдөө аж ахуйн их сургуулийн 2019 оны санхүүгийн тайланд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит		

№	Алдаа, зөрчлийн товч утга	Мөнгөн дүн /мянган төгрөгөөр/	Гаргасан шийдэл	Үйлчлүүлэгч байгууллагын талаас алдаа, зөрчилтэй асуудлыг хариуцах хүний	
				Албан тушаал	Овог нэр
А	З	4	8	9	10
1	ЗАА-н авлагын дэлгэрэнгүй бүртгэлийн тулгалтаар 46.4 сая төгрөгийн цалингийн урьдчилгаа, 40.3 сая төгрөгийн томилолт болон бусад урьдчилгаа, 4 сая төгрөгийн шатахууны тооцооны урьдчилгааг тайлант онд барагдуулаагүй.	90,7	Албан шаардлага өгөх	Захирал Ерөнхий нягтлан бодогч	Т.Хэрүүга Г.Батцэцэг
2	Мөн ЗАА нь Онцгой Өргөө ХХК-иас авах 5.5 сая төгрөгийн бараа материал бэлтгэх урьдчилгаа, 3 харилцагчаас авах 15.0 сая төгрөгийн бусад урьдчилгаа тооцооны өмнөх оны үлдэгдлийг тайлант онд барагдуулаагүй байна.	20,5	Албан шаардлага өгөх	Захирал Ерөнхий нягтлан бодогч	Т.Хэрүүга Г.Батцэцэг
3	АЭС нь харилцагч Б.Буянтүшигээс авах 3.5 сая төгрөгийн өмнөх оны үлдэгдлийг тайлант онд барагдуулаагүй байна.	3,5	Албан шаардлага өгөх	Захирал Ерөнхий нягтлан бодогч	Т.Хэрүүга Г.Батцэцэг
4	ЭЗБС нь Стройка ХХК-иас авах 3.7 сая төгрөгийн урьдчилж гарсан зардал тооцооны өмнөх оны үлдэгдлийг тайлант онд барагдуулаагүй байна.	3,7	Албан шаардлага өгөх	Захирал Ерөнхий нягтлан бодогч	Т.Хэрүүга Г.Батцэцэг
5	ИТС нь харилцагч Г.Энхбаяраас авах 2.0 сая төгрөгийн шатахууны тооцооны урьдчилгааны өмнөх оны үлдэгдлийг тайлант онд барагдуулаагүй байна.	2,0	Албан шаардлага өгөх	Захирал Ерөнхий нягтлан бодогч	Т.Хэрүүга Г.Батцэцэг
6	ЗАА Кассын зарлагын гүйлгээнд анхан шатны баримтгүй нийт 0.7 сая төгрөгийн гарсан байна.	0,7	Зөвлөмж өгөх	Захирал Ерөнхий нягтлан бодогч	Т.Хэрүүга Г.Батцэцэг
7	ЗАА-н харилцах дансаар анхан шатны баримтын бүрдэлгүйгээр 29.7 сая төгрөгийн гүйлгээ хийгдсэн	29,7	Зөвлөмж өгөх	Захирал Ерөнхий нягтлан бодогч	Т.Хэрүүга Г.Батцэцэг
8	ЭЗБС-ийн албан томилолтын тооцоогоор 0.1 сая төгрөгийн байрны зардал, 0.3 сая төгрөгийн зам хоногийн зардлыг тус тус илүү олгосон	0,4	Зөвлөмж өгөх	Захирал Ерөнхий нягтлан бодогч	Т.Хэрүүга Г.Батцэцэг

9	МААБС-ийн бараа материалын тайлангаар анхан шатны баримтын бүрдэлгүйгээр 14.2 сая төгрөгийн орлого, зарлагын гүйлгээ хийгдсэн	14,2	Зөвлөмж өгөх	Захирал Ерөнхий нягтлан бодогч	Т.Хэрүүга Г.Батцэцэг
10	ЭЗБС-ийн бараа материалын тайлангаар анхан шатны баримтын бүрдэлгүйгээр 4.2 сая төгрөгийн орлого, зарлагын гүйлгээ хийгдсэн	4,2	Зөвлөмж өгөх	Захирал Ерөнхий нягтлан бодогч	Т.Хэрүүга Г.Батцэцэг
11	МААБС-ийн харилцах дансаар анхан шатны баримтын бүрдэлгүйгээр 19.0 сая төгрөгийн гүйлгээ хийгдсэн	19,0	Зөвлөмж өгөх	Захирал Ерөнхий нягтлан бодогч	Т.Хэрүүга Г.Батцэцэг
12	ЭЗБС-ийн харилцах дансаар анхан шатны баримтын бүрдэлгүйгээр 3 сая төгрөгийн гүйлгээ хийгдсэн	3,0	Зөвлөмж өгөх	Захирал Ерөнхий нягтлан бодогч	Т.Хэрүүга Г.Батцэцэг
13	АЭС-ийн Нийгмийн даатгалын НД-7, НД-8 тайлан зөрүүтэй, олгохоор тооцоолсон цалингийн хүснэгтээрх дүн нийгмийн даатгалын тайлан дахь цалингийн дүнгээс 0.8 сая төгрөгөөр зөрсөн.	0,8	Зөвлөмж өгөх	Захирал Ерөнхий нягтлан бодогч	Т.Хэрүүга Г.Батцэцэг
14	ИТС-ийн харилцах дансаас нягтлан бодогч Амангүл нь анхан шатны баримтын бүрдэлгүйгээр нийт 72.3 сая төгрөгийн гүйлгээ хийж хувьдаа авсан бөгөөд аудитын явцад бүрэн төлж барагдуулсан.		Зөвлөмж өгөх	Захирал Ерөнхий нягтлан бодогч	Т.Хэрүүга Г.Батцэцэг
15	ЗАА -н жолоочийн шатахууны зарцуулалтаар 0.2 сая төгрөгийн шатахууныг зардалд илүү бичсэн	0,2	Зөвлөмж өгөх	Захирал Ерөнхий нягтлан бодогч	Т.Хэрүүга Г.Батцэцэг
Дүн		192,6			



ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2020 оны 03 дугаар сарын 18

№ 02/134

Улаанбаатар хот

САТ- 0000/80/СТА- ТӨЧГ

Зөрчил арилгуулах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1, 18 дугаар зүйлийн 18.2-т заасан Үндэсний аудитын газрын бүрэн эрхийн хүрээнд, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.8-д заасны дагуу Хөдөө аж ахуйн их сургуулийн 2019 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

Аудитын явцад өмнөх онд үүссэн цалин, томилолт, бараа материал бэлтгэх урьдчилгааны авлагыг барагдуулаагүй 120,4 сая төгрөгийн авлага үүсгэсэн зөрчил илэрлээ.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.1 "Нягтлан бодох бүртгэлийг удирдан зохион байгуулах үүргийг аж ахуйн нэгж, байгууллагын гүйцэтгэх удирдлага хүлээнэ", мөн хуулийн 20.2.5 "дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах", 20.2.6 "эд хөрөнгийн болон төлбөр тооцооны тооллого хийх, үр дүнг шийдвэрлэх, бэлтгэн нийлүүлэгч, худалдан авагчтай тооцоо хийж, үлдэгдлийг баталгаажуулж, баримтжуулах ажлыг зохион байгуулах, удирдах" гэсэн заалтуудтай нийцэхгүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1.12-т "аудитын явцад илэрсэн төлбөр, зөрчлийг барагдуулах акт, албан шаардлага өгөх ...", Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2016 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Төрийн аудитын байгууллагын акт тогтоох, албан шаардлага өгөхөд баримтлах журам"-ын 4.1-д заасныг тус тус үндэслэн **ШААРДАХ нь:**

1. Харилцагчдаас авах 120,4 сая төгрөгийн авлагыг барагдуулах ажлыг зохион байгуулах.
2. Албан шаардлагын биелэлтийг 2020 оны 09 дүгээр сарын 01-ний өдрийн дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэхийг Хөдөө аж ахуйн их сургуулийн захирал Т.Хэрүүга, ерөнхий нягтлан бодогч Г.Батцэцэг нарт хариуцуулав.

АЛБАН ШААРДЛАГЫГ

ТОГТООСОН:

САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН
ЗАХИРАЛ БӨГӨӨД ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР *[Signature]* Ц.НАРАНЧИМЭГ
АУДИТОР *[Signature]* Ц.ЭНХЖАРГАЛ
"ПАНТЕР МИДЛАНД АУДИТ" ХХК
АУДИТОР *[Signature]* Д.БИЛЭГСАЙХАН

ЗӨВШӨӨРСӨН:

ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН ИХ
СУРГУУЛИЙН ЗАХИРАЛ
[Signature] Т.ХЭРҮҮГА
ЕРӨНХИЙ НЯГТЛАН БОДОГЧ
1171-37752
УЖД00-0099395 Г.БАТЦЭЦЭГ

Акт, албан шаардлагын биелэлт хангагдаагүй тохиолдолд Төрийн аудитын тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 28.2.2-д "Төрийн аудитын байгууллагаас тавьсан албан шаардлага, төлбөрийн актыг цаг хугацаанд нь биелүүлээгүй тохиолдолд зөрчил гаргасан албан тушаалтныг үүрэгт ажлаас нь халах тухай саналыг төрийн аудитын байгууллага эрх бүхий албан тушаалтанд хүргүүлнэ" гэж заасны дагуу харууцагч албан тушаалтанд хариуцлага тооцуулахаар эрх бүхий албан тушаалтанд санал хүргүүлнэ.